

Criteria

Sector

- vmbo
- havo / vwo
- mbo
- ho

Thema

- Visie, beleid en kwaliteit
- LOB-leeromgeving
- LOB-programma
- Studiekeuze/ studiesucces
- Loopbaangesprek
- Doorstromen
- Arbeidsmarktinformatie
- LOB-documenten
- Ouderbetrokkenheid
- Professionalisering
- Samenwerking
- Kansengelijkheid

Jaartal

- > 2020
- 2015 - 2020
- < 2015

Soort publicatie

- Proefschrift
- Inaugurale rede/ lectorale rede
- Onderzoeksrapport
- Samenvatting onderzoeksrapport
- Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Ontwikkeling van onderwijsarrangementen voor een succesvolle doorstroom vmbo-mbo-hbo
Auteurs	Jenniskens, T., Leest, B., Wolbers, M., Bremer, B., Bokdam, J., de Lange, M., Peters, M. (2021)
Hyperlink volledig onderzoek	https://www.kbanijmegen.nl/view.html?page=&cat=0&hfd=0&pdf=Onderwijsarrangementen-doorstroom-vmbo-mbo-hbo.pdf

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Doorstroom in het beroepsonderwijs staat volop in de aandacht. Hoewel het Nederlandse onderwijssysteem goede mogelijkheden biedt voor stapsgewijs opstromen binnen de beroepskolom, zijn de problemen rondom succesvolle doorstroom groot. Overgangsmomenten in schoolloopbanen zijn kwetsbaar vanwege gebrek aan eenduidige verantwoordelijkheid vanuit de betrokken onderwijsinstellingen. Vanuit de behoefte maatwerk te leveren en regionaal samen te werken aan verbeterde doorstroom hebben drie onderwijsinstellingen (COG, Graafschap College en HAN) het initiatief genomen samen met onderzoekers van KBA, Oberon en HAN te komen tot dit onderzoeksvoorstel.

De volgende onderzoeksvragen staan centraal:

- (1) Wat zijn binnen de betrokken onderwijsinstellingen geobserveerde knelpunten die de overgang vmbo-mbo en mbo-hbo bemoeilijken?
- (2) Welke wetenschappelijke kennis is reeds voorhanden om deze knelpunten bij de overgang vmbo-mbo en mbo-hbo te verminderen?
- (3) Hoe kan deze kennis vertaald worden naar succesvolle arrangementen die de doorstroom vmbo-mbo en mbo-hbo bij de betrokken instellingen bevorderen en waar moeten deze, indien nodig, na evaluatie worden bijgesteld?
- (4) Wat is de bijdrage van de geïmplementeerde arrangementen aan het verminderen van de geobserveerde knelpunten binnen de betrokken onderwijsinstellingen?

Het onderzoek bevat drie fasen. Fase 1 bestaat uit een analyse van de knelpunten (nulmeting) en het ontwerpen van onderwijsarrangementen vmbo-mbo-hbo door middel van designteam van

LOB ONDERZOEK

docenten en onderzoekers. In fase 2 worden de ontworpen arrangementen als pilot ingevoerd in het onderwijs binnen de betrokken onderwijsinstellingen. In fase 3 vindt een verdere implementatie van de herontworpen arrangementen plaats. Door middel van een eindmeting wordt geëvalueerd in hoeverre de onderwijsarrangementen de eerder geconstateerde knelpunten hebben verminderd.

Voor dit praktijkgerichte onderzoeksproject, gesubsidieerd door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO), is ingezet op regionale samenwerking van vmbo-, mbo- en hbo-instellingen om een betere verbinding in de beroepskolom te kunnen realiseren. Hiertoe is nadrukkelijk de samenwerking gezocht met docenten, die samen met onderzoekers aan de slag zijn gegaan in zogeheten designteams. Lopende initiatieven bij mbo- en hbo-instellingen ter bevordering van doorstroom zijn vaak topdown georganiseerd. Door docenten en onderwijsmedewerkers die dicht bij studenten staan te betrekken in de aanpak van de aansluitingsproblematiek en bij het ontwikkelen van initiatieven, ontstaat een bottom-up aanpak die dicht bij de inhoud en de praktijk van de opleiding staat. Dit onderzoek heeft ingespeeld op deze behoefte door ruimte te bieden om initiatieven te ontwikkelen voor en door docenten en studenten, met oog voor wetenschappelijke kennis en de heersende beleidsmaatregelen. De methode van design thinking die werd toegepast, is gebaseerd op de betrokkenheid van docenten en studenten, en borgt een aanpak waarin probleemanalyse en evaluatie een belangrijke plaats innemen, om te komen tot verbeterde evidence-based aanpakken.

In dit onderzoeksproject zijn in schooljaren 2017-2018 tot en met 2020-2021 (uiteindelijk) vijf designteams van docenten en onderzoekers aan de slag gegaan: twee teams hebben zich gericht op de overgang vmbo-mbo en drie teams op de overgang mbo-hbo. Het onderzoek bestond in de praktijk uit vijf casestudies, met een vergelijkbare aanpak (design thinking) en doelstelling (een arrangement ontwerpen gericht op bevordering van een soepele doorstroom), maar met elk hun eigen probleemanalyse en vraagstelling die leidde tot vijf uiteenlopende onderwijsarrangementen. Vijf teams van docenten en onderzoekers hebben aan de hand van de design thinking methode, met betrokkenheid van studenten, vijf doorstroominitiatieven ontworpen. Voor de overstap vmbo-mbo is een doorlopende leerlijn logistiek ontworpen en een beroepsoriëntatietraject voor vmbo=leerlingen bestaande uit speeddates met beroepsbeoefenaars, een stagemarkt en een stage. Voor de overgang mbo hbo is een docentenuitwisselingsprogramma voor mbo en hbo docenten ontwikkeld, een digitale 'knapzak' met instrumenten voor LOB voor docenten en een lob survivaldag voor tweedejaars mbo studenten door hbo-studenten. Bij elk onderwijsarrangement is op passende wijze de pilot geëvalueerd en – waar mogelijk binnen de coronabeperkingen – een eindevaluatie uitgevoerd.

LOB ONDERZOEK

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Het onderzoek geeft inzicht in knelpunten die er (kunnen) spelen bij de overgangen van vmbo-mbo en van mbo-hbo.

Het onderzoek bevat een 'ideeënbron' voor interventies en maatregelen ter bevordering van de doorstroom, welke is gebaseerd op wetenschappelijke literatuur.

Daarnaast geeft het rapport voorbeelden van arrangementen ter bevordering van de doorstroom en het studiekeuzep proces die in het kader van het onderzoek gepilot zijn en de eerste ervaringen met deze arrangementen zijn beschreven.